

VLIV INSTITUCIONÁLNÍHO PROST EDÍ NA IMPLEMENTACI MÍSTNÍ AGENDY 21

THE IMPACT OF INSTITUTIONAL ENVIRONMENT TO THE LOCAL AGENDA 21 IMPLEMENTATION

ING. ZUZANA KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, PH.D.

ING. JACQUELINE VOCHOZKOVÁ

Katedra regionálních studií	Department of Regional Studies
Národohospodá ská fakulta	Faculty of Economics
Vysoká škola ekonomická v Praze	University of Economics, Prague
✉ W. Churchilla 4, 130 67 Praha, Czech Republic	
E-mail: trhlinova@email.cz, Jacqueline.v@seznam.cz	

Anotace

P ísp vek p edstavuje základní principy místní Agendy 21, v etn p ínos její aplikace do zvy-ování kvality ízení ve ve ejném sektoru. Specifická pozornost je v nována sou asnému stavu aplikace místní Agendy 21 v R, v etn zhodnocení pozitivních dopad její implementace do dlouhodobého rozvoje obcí, m st a region . P ísp vek zárove ukazuje na ur ité bariéry a omezení, se kterými se jednotlivé obce, m sta a kraje potýkají p í procesu zavád ní místní Agendy 21 do praxe. P edstavena je zejména role participace, komunikace a partnerství mezi r znými typy aktér v dané lokalit nebo regionu pro úsp né využíování metodiky místní Agendy 21, v etn institucionální podpory národních organizací a struktur. P ínosy i limity zavád ní projektu místní Agendy 21 jsou p edstaveny na p íkladu m sta Litom íce, které z hlediska metodiky zavád ní a p enosu zku-eností pat í mezi m sta tzv. dobré praxe.

Klí ová slova

Místní Agenda 21, partnerství, kvalita ve ve ejné správ

Annotation

The paper presents basic principles of Local Agenda 21, including its impacts to the public management quality improvement. Specific attention is paid to the actual process of implementation of the Local Agenda 21 in the Czech Republic. It analyses positive effects of its implementation to the sustainable development of communes, cities and regions. The contribution presents some limits and constraints that are faced by municipalities and regions in the process of implementation of Local Agenda 21. Paper introduces also the importance of participation, communication and partnership in between different stakeholder for the long term success of development strategies. Institutional support of national organisations and networks is also presented in this analysis. Impacts and limits of the Local Agenda 21 implementation are presented on the case study of the Town Litom íce that is considered as a òtown of good practicesö in the process of implementation of Local Agenda 21.

Key words

Local Agenda 21, partnership, public administration quality

JEL classification: Q01

Úvod

Místní Agenda 21 m fle být chápána jako ur itý soubor princip a doporu ení jak p istupovat k e-ní vybraných rozvojových problém obcí, m st a region , nap . v oblasti sociální, environmentální,

vzd lávací apod. Místní Agendu 21 (dále v textu téfl MA 21) lze definovat jako nástroj, pop . metodiku plánování rozvoje na lokální i na regionální úrovni, která v sob zahrnuje prvky strategického ízení i ízení kvality (Maier, 2012).

Podstatou metodiky MA21 je e-ení vybraných problém v území na bázi širokého partnerství, metodika MA21 je v souladu se základními principy konceptu vládnutí, resp. dobrého vládnutí a posilování demokracie. Integrace r zných typ subjekt do ízení v cí ve ejných má p ísp t k hledání nových a inovativních zp sob e-ení rozvojových problém obcí, m st i region a k vy-í informovaností územní samosprávy o pot ebách a prioritách obyvatel a dal-ích aktér i o díl ích, pop . skrytých problémech v území (Khendriche Trhlínová, 2014). Pokud se obec, m sto nebo kraj rozhodnou aplikovat metodiku místní Agendy 21 do praxe ízení, zavazují se zárove , fle budou rozvíjet partnerství se širokou kálou subjekt na identifikaci priorit rozvoje území a podporovat dlouhodobé zvy-ování kvality íivota v p íslu-né lokalit nebo regionu.

Metodika MA 21 v sob zahrnuje metodické pokyny pro územní samosprávy, které definují, jak mají s ve ejností pracovat. Aplikace MA 21 m fle prost ednictvím této metodiky p íspívá k dlouhodobému posilování transparentnosti ízení a tedy i kvalit ízení organizací ve ejné správě. Napl ování metodiky MA 21 m fle p ísp t i k vy-í mí e sounáleflitosti obyvatel s místní komunitou a posilování politické i ob anské kultury.

Napl ní t chto p edpoklad v praxi v-ak není automatické, reálné dopady aplikace metodiky MA 21 závisí na celé ad faktor , krom jiného na politickém klima p íslu-né samosprávy, na lidských zdrojích, na finan ních zdrojích i na socio-kulturních p edpokladech jednotlivých lokalit a zemí. Zku-enosti z jednotlivých obcí, m st a region v R i v dal-ích zemích ukazují, fle vyuffití stejné metodiky má v konkrétních obcích a regionech odli-né dopady. Jedním z faktor , které ovliv ují pozitivní dopady aplikace MA 21 v rozvoji obcí, m st a region je i institucionální a finan ní podpora jejího zavád ní ze strany centrálních i mezinárodních institucí. eská republika pro-la z hlediska rozsahu a zam ení této podpory v minulých letech dynamickým vývojem. Prom na pohledu vybraných organizací ve ejné správě na význam a podporu zavád ní metodiky MA21 ovlivnila významným zp sobem intenzitu zavád ní MA 21 v územních samosprávách i cíle, které mají být prost ednictvím zavád ní této metodiky dosafeny. P ísp vek se v tomto smyslu zam uje na p edstavení institucionální podpory zavád ní metodiky MA 21 v R a na její vývojové tendence.

Cíle a metody

Cílem p ísp vku je zhodnotit institucionální rámec zavád ní místní Agendy 21 v R z hlediska aktuálních pot eb a priorit rozvoje územních samospráv. Díl ím cílem je analyzovat, jak tato institucionální podpora ovliv uje p edpokládané pozitivní dopady aplikace MA 21, p edev-ím v oblasti posilování kvality ízení ve ve ejné správě. Pro zpracování p ísp vku byla zvolena deskriptivní metoda zalofená na analýze stávající odborné literatury, dokument a koncepcí analyzujících strav implementace místní Agendy 21 v R. Zárove byly pro zpracování p ísp vku vyuffity znalosti získané z vlastních sondáflních -et ení mezi zástupci Národní sít zdravých m st, zástupci vybraných obcí a m st. Zdrojem informací byly také rozhovory s koordinátory MA 21 v n kterých obcích, m stech a krajích zapojených do projektu MA21 v R.

Mezinárodní instituce a organizace

Místní Agenda 21 je mezinárodn univerzální metodikou, která byla sestavena mezinárodním teamem expert na základ iniciativy OSN. Primárním p edm tem zájmu mezinárodního spole enství byly otázky íivotního prost edí, resp. hledání e-ení zmír ování negativních dopad lidské innosti na íivotní prost edí, hledání optimálních cest k vyuffívání nerostného bohatství a zvy-ování kvality íivotního prost edí ve vysp lých i rozvojových zemích. Tyto otázky byly diskutovány nejen v dci a akademickými pracovníky: Od osmdesátých let minulého století se do diskuse o pot ebách zachování íivotního prost edí zapojují i dal-í akté i, mimo jiné politické a kulturní elity i jednotliví ob ané, kte í

se v dané problematice angažují prostřednictvím dobrovolných neziskových organizací. Na mezinárodní úrovni převzala iniciativu za hledání nástrojů a metod ochrany životního prostředí a hospodářství s nerostným bohatstvím Organizace spojených národů (dále OSN).

Postupně se k diskusi o problematice životního prostředí a hospodářství s nerostnými surovinami přidává i otázka sociální a demografická. Dopady lidských aktivit na životní prostředí ovlivňují kvalitu života v jednotlivých regionech a jsou jedním z faktorů migrace jak v rámci národních států, tak i mezinárodních společenství. Ukazuje se, že řešení základních otázek životního prostředí má přímou vazbu i na ekonomiku jednotlivých oblastí (Maier, 2012). Úspěšné řešení vybraných negativních dopadů pak závisí i na kvalitě veřejné správy a její schopnosti vybrané problémy předvídat a řešit.

Valné shromáždění OSN se v roce 1983 usneslo, že bude zřízena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj (World Commission on Environment and Development), která má za úkol najít rovnováhu mezi životním prostředím, hospodářstvím a sociálními otázkami tak, aby mohly nastat další generace. Výsledkem práce této komise je závěrečná zpráva, která konstatuje, že hospodářský rozvoj, úrodná ochrana životního prostředí a sociální sféra by si neměly odporovat, nýbrž by se měly vzájemně podporovat. Tuto myšlenku obsahuje komisí navržený koncept udržitelného rozvoje, který je v závěrečné zprávě dále definován a jeho definice zní: *š Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současné generace, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb budoucích generací* (Ministerstvo životního prostředí, 2014). V současné době existují různé definice udržitelného rozvoje, které však vycházejí z této původní definice.

Definování konceptu udržitelného rozvoje byl první krok, který měl pomoci lepšímu řízení veřejné správy. Koncept udržitelného rozvoje však zahrnuje moderní manažerské metody inspirované soukromým sektorem, včetně doporučení pro uplatnění nástrojů pro strategické plánování veřejné správy. V roce 1992 iniciuje OSN tzv. Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro). Cílem bylo shrnout dosavadní praxi uplatnění konceptu udržitelného rozvoje v praxi a hledat řešení pro jeho intenzivnější využití. Konferenci se zúčastnili zástupci ze 179 zemí, kteří diskutovali problematiku rozvoje území, životního prostředí a konceptu udržitelného rozvoje a výsledkem bylo schválení mnohastránkového dokumentu Agenda 21. Agenda 21 je unikátní, strategický dokument, který zahrnuje hlavní globální problémy a snaží se najít pomoc a řešení těchto problémů v aplikaci udržitelného rozvoje (Ritschelová, 2006, 108 - 110).

Udržitelný rozvoj se nemá používat pouze na řešení globálních problémů, ale má být implementován do každodenních rozhodovacích procesů po celém světě, proto je v dokumentu Agendy 21 kapitola 28 s názvem *š Iniciativa místních úřadů na podporu Agendy 21*. Kapitola 28 dala základ pro vznik metodiky tzv. místní (lokální) Agendy 21, nebo se v kapitole konstatuje, že problémy, které definuje Agenda 21, mají své kořeny na místní úrovni a je zapotřebí, aby tyto problémy byly řešeny v místě vzniku. Místní Agenda 21 představuje nástroj, který slouží k lepší správě veřejných, ke strategickému řízení a k implementaci udržitelného rozvoje. (Fairtrade ČR, 2003, 9). Místní agenda je v praxi konkrétním programem (strategií), která je vytvářena na základě konsensu všech místních aktérů a která prostřednictvím participace s veřejností na přípravě konkrétních projektů napomáhá zavádět principy udržitelného rozvoje do praxe řízení územních samospráv. Místní Agenda 21 může být chápána jako určitý strategický plán, který zohledňuje sociální, ekonomické i environmentální sociální aspekty a reaguje na specifické místní nebo regionální problémy a potřeby. Implementace MA 21 je neustálým procesem, který podporuje posilování kvality života.

Zavádění MA 21 je dobrovolné, obce, města, populární regiony ji využívají na základě vlastního dobrovolného rozhodnutí. MA 21 je univerzálním konceptem využitelným ve vyspělých i rozvojových zemích, k jejímu zavádění přistupují v současnosti země nejen v Evropě, ale i Asii, Africe, Austrálii a Jižní a Severní Americe. Na evropském kontinentu začal být koncept udržitelného rozvoje a MA 21 podporován Světovou zdravotní organizací (WHO) v rámci projektu Zdravé město (Healthy Cities Project). Cílem projektu Zdravých měst je podporovat aplikaci zásad udržitelného

rozvoje do praxe ízení obcí a m st. V sou asné dob se k projektu Zdravých m st hlásí více neřl 30 evropských zemí, kde jsou principy udrřitelného rozvoje propagovány prost ednictvím tzv. Národní síť zdravých m st. V R vzniká národní síť Zdravých m stů v roce 1994 a jejím cílem je mimo jiné podporovat implementaci MA 21 do praxe ízení obcí a m st. Národní síť zdravých m st zároveň ve spolupráci s mezinárodními partnery zprost edkovává metodickou pomoc a vzájemné kontakty a síť zainteresovaných subjekt (Khendriche Trhlínová, 2014).

Zapojení do národní síť zdravých m st není povinné, obce, m sta i kraje mohou metodiku vyuřřlvat i bez ú asti v této organizaci. Nicmén v t–ina obcí a m st v R implementující místní Agendu 21 a udrřitelný rozvoj se zároveň zapojila do tohoto projektu. Zapojení do projektu Zdravé m sto umohl uje lep–í vým nu názor a sdělení problém i p íklad dobré praxe p i implementaci MA 21. Výsledkem zapojení do projektu je v mnohých obcích a m stech rostoucí rozsah nových rozvojových projekt a program e–ících vybrané problémy (nezam stanost, bezpe nost, sociální exkluze, vzd lávání apod.). V rámci projektu zdravých m st probíhají pravideln i sv tové dny jako nap . Den Zem , Dny Zdraví, Den bez tabáku i Evropský týden mobility. V rámci sv tového dne si m sto ur í, na jakou v kovou skupinu obyvatel se zam í a pro n p ípraví speciální program. Zku–enosti z t chto kampaní i dal–ích projekt obcí a m st jsou pak sděleny v rámci mezinárodního setkávání zástupc jednotlivých národních sítí zdravých m st.

Podpora zavád ní místní Agendy 21 na národní úrovni

P estofle se vláda SFR (a pozd ji i R) zavázala k napl ování princip udrřitelného rozvoje v praxi ízení ve ve ejném sektoru a k podpo e zavád ní místní Agendy 21 jřl v roce 1992, nebyla její implementace ařl do roku 2003 ze strany národních institucí cílen íniciována. Do roku 2003 se na vládní úrovni s konceptem udrřitelného rozvoje a podporou místní Agendy 21 nepracovalo (Ministerstvo řivotního prost edí, 2003). Zavád ní MA 21 bylo iniciováno ad hoc řzdolaõ n kterými obcemi, m sty a pozd ji i dobrovolnými sdruřenými obcí, jejichřl p edstavitel se o konceptu MA 21 dozv d li a m li zájem na jejich implementaci (nap . Kladno, Brno, Boskovice, T ebo , T ebí). Zavád ní MA 21 bylo p edstaviteli m st asto konzultováno a p ípravováno ve spolupráci se zahrani ními vládními i neziskovými organizacemi (nap . z V. Británie, Těedska a dal–ích zemí), proces zavád ní MA 21 nebyl více mén koordinován a záleřfelo na p edstavitelích m st, jak daný koncept uplatní v praxi ízení. Období 1992 - 2003 je charakteristické spí–e ojedin lými iniciativami zavád ní MA 21, po et subjekt , které danou metodiku znaly a m ly zájem ji implementovat, byl relativn malý.

Ur itým milníkem v dynamice implementace MA 21 v R je rok 2003. V tomto roce 2003 byla z ízena Rada vlády pro udrřitelný rozvoj, jeřl je stálým, poradním, inicia ním a koordina ním orgánem vlády eské republiky pro oblast udrřitelného rozvoje a strategického ízení. Rada je tvo ena ze zástupc územní samosprávy, neziskového sektoru, úst edních orgán ve ejné správy, sociálních partner a akademické obce, jejichřl hlavním úkolem je podpora implementace udrřitelného rozvoje v R, dále i vypracovávání situa ních zpráv o stavu implementace a pln ní cíl v rámci udrřitelného rozvoje, definování indikátor napl ování t chto princip v praxi a dal–í (Ministerstvo řivotního prost edí, 2014). Význam této instituce pro implementaci MA 21 je zejména ve fázi koncep ní a podp rné. Z ízením této instituce byla formáln uznána role základních východisek a princip udrřitelného rozvoje. Toto uznání pak m ře být vzorem i pro praxi ízení územních samosprávných celk . Vedle toho byla schválena i Strategie udrřitelného rozvoje (aktualizována v roce 2010 pod novým názvem Strategický rámec udrřitelného rozvoje eské republiky), kde jsou jednotlivé principy udrřitelného rozvoje konkretizovány v sad indikátor hodnocení udrřitelného rozvoje. Tyto indikátory mohou být významným vodítkem pro obce, m sta a kraje p i p íjímání konkrétních opat ení v rámci jejich politik. Vedle metodické pomoci MřiP, Rady vlády a organizace TIMUR byly zároveň vy len ny finan ními prost edky na podporu zavád ní MA 21 do praxe. Prost ednictvím pracovní skupiny pro místní Agendu 21, která byla z ízena v dubnu 2004 Radou vlády, byla posilována informovanost o MA 21 v obcích, m stech a krajích tak, aby se místní Agenda 21 stala b řln pouřřlvaným nástrojem ve ejné správy (Ministerstvo řivotního prost edí, 2014). Vymezení

finan ní pomoci bylo d leffitým impulsem umofl ujícím aplikovat danou metodiku i v men-ích obcích, pop . v lokalitách se zvý-ěnými ekonomickými a sociálními problémy.

Ministerstvo flivotního prost edí jako zast e-ující orgán pro místní Agendu 21 z ídilo v roce 2005 p ísp vkovou organizaci CENIA, která provozuje oficiální databázi obcí, m st, mikroregion , kraj a ostatních subjekt aplikujících místní Agendu 21. Databáze souffí jako informa ní kanál o pln ní kritérií jednotlivými subjekty, dále o projektech a innostech v rámci MA 21. Tyto kroky m ly rovn fl pozitivní dopad na obce, m sta a regiony, které se zapojily do aplikace místní Agendy 21. V letech 2006 ó 2009 hovo íme o tzv. druhé vln roz-í ení aplikace MA 21 v R (Petrovová, Ka-par, 2006, 5). Od roku 2006 se po et oficiáln zaregistrovaných subjekt t m z ty násobil a v roce 2013 evidujeme 153 municipalit a 31 ostatních subjekt , kam m fleme za adit nap . ekologická a komunitní centra. B hem ledna afl dubna 2014 se celkový po et oficiáln zaregistrovaných municipalit zvý-il na 165. (CENIA, 2014). Tento trend m fleme vid t na následující tabulce.

Tab. 1: Po et oficiáln zaregistrovaných obcí a m st aplikujících místní Agendu 21

Rok	Po et registrovaných sídel	Rok	Po et registrovaných sídel
2006	40	2011	143
2007	69	2012	143
2008	109	2013	153
2009	133	Duben 2014	165
2010	108		

Zdroj: Informa ní systém statistiky a reportingu, CENIA, 2014

Dal-ím významným impulsem pro zlep-ování práce obcí, m st a kraj s metodikou MA 21 ze strany národních institucí bylo schválení oficiální struktury kritérií pro místní Agendu 21 v R v roce 2006. Zárove Ministerstvo vnitra uznalo místní Agendu 21 jako novou oficiální metodu zvy-ování kvality ve ve ejné správ . Strategická podpora implementace MA 21 je vyjád ena i v Koncepci podpory místní Agendy 21 v R do roku 2020 a ak ním plánu pro období 2012 ó 2013, která krom jiného vymezuje hlavní sou asné problémy, se kterými se obce a m sta v implementaci potýkají (nap . financování), a definuje r zná opat ení, které pomohou e-it tyto. V koncepci jsou stanovené priority, které mají být do roku 2020 napln ny tak, aby docházelo k rozvoji a prohlubování inností v rámci MA 21 v R (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014).

Jak jifl bylo zmín no vý-e, byla v roce 2006 schválena oficiální struktura kritérií, která musí být napl ována jednotlivými subjekty, které mají zájem MA 21 aplikovat. Bylo vymezeno p t kategorií kritérií: š zájemci, kategorie D, C, B a A. Subjekt, který se registruje do oficiální databáze MA 21, automaticky dostane status zájemci a do jednoho roku od své registrace musí splnit kritéria pro postup do dal-í kategorie a tento systém je stejný pro postupy do vy-ích kategorií (Petrovová, Ka-par, 2006, 6-7). Obce, m sta a kraje v-ak asto z stávají v jedné kategorii v del-ím horizontu s ohledem na cíle a zájmy, se kterými MA 21 aplikují. Nejvy-í kategorií z hlediska stupn zavád ní MA 21 je kategorie A, kde jsou územní samosprávy hodnoceny v deseti oblastech s d razem na transparentnost ízení a kvalitu ízení. V roce 2013 prob hla první, úsp -ná obhajoba kategorie A v Chrudimi. V dubnu 2014 bylo v oficiální databázi celkem 165 obcí zapojených do MA 21 a za azených do t chto kategorií:

Tab. 2: Po et obcí a m st v jednotlivých kategoriích

Kategorie	Po et sídel	Kategorie	Po et sídel
Zájemci	97	B	5
D	23	A	1
C	39		

Zdroj: Databáze CENIA, 2014

Podpora zavád ní místní Agendy 21 na úrovni obcí, m st a kraj

Aplikace MA 21 není jednoduchý úkol, jedná se o dlouhodobý, intenzivní proces, který sebou p íná íadu komplikací, problém a práce. Vedle státu a národních institucí je pro obce a m sta významným

partnerem i kraj, který je ur itým prost edníkem mezi zájmy a pot ebami obcí a m st a státu. Úsp –ná implementace místní Agendy 21 vyžaduje silnou politickou podporu p edstavitel jednotlivých obcí a m st, nebo proces aplikace MA 21 do praxe znamená i nové p ístupy a metody rozhodovacích proces . Posiluje se role ob an , podnikatelského i neziskového sektoru na správ v cí ve ejných, aplikace MA 21 vyžaduje, aby ob ané, partne i a dal-í akté i byli p izváni do rozhodovacích proces v rámci kulatých stol a do definování hlavních problém daného místa. Ob ané, partne i a dal-í akté i jsou zapojování do rozhodování metodou komunitního nebo strategického plánování, kdy jsou cílen oslovováni, aby vyjád ili sv j názor a p ipomínky ke vznikajícím dokument m a projekt m. Z vý-e uvedeného vyplývá, fle jsou zastupitelé v rozhodování více kontrolováni i konfrontováni. Politická podpora je d ležitá i v rozhodování o p id lení finan ních prost edk na jednotlivé projekty, které jsou realizovány v rámci strategií MA 21, nebo výsledné rozhodnutí o podpo e projekt souvisí s preferencemi politických zástupc , kte í o nich hlasují. Vým na politických reprezentant v kontextu voleb pak m fle být limitujícím faktorem pro kontinuitu projekt i celého projektu MA 21. Aplikace a p ínosy metody MA 21 musí být v p ípad obm ny politických reprezentant vldy znovu obhajovány vysv tlovány (zejména ze strany koordinátora projektu). S tímto problémem se potýká po volbách každá obec, pop . kraj ve v t-ím i men-ím m ítku, tento problém je e-en i u obcí a m st, které dosahují v pln ní princip MA 21 nejvy-ích kritérií (tedy i m sta Litom ice).

Dosahování pozitivních dopad do rozvoje obcí, m st a kraj , pop . do e-ení jejich specifických problém nezáleží jen na politické podpo e, ale i na dal-ích pracovnících, které metodiku aplikují do praxe. Vedle politika, který je v daném sídle nebo kraji zvolen pro koordinaci MA 21 a který je odpov dný za zaji-t ní politické podpory projektu, je d ležitým aktérem v koordinaci MA 21 i tzv. koordinátor pro MA 21. Koordinátor je asto jediným pracovníkem, který je zodpov dný za realizaci MA 21 a záleží na jeho kompetencích a schopnostech jaké projekty a strategie budou akceptovány, pop . jaká pozornost bude MA 21 v dané lokalit v nována. Koordinátor musí na za átku implementace místní Agendy 21 vysv tlovat politik m, ob an m a dal-ím subjekt m, co proces místní Agendy 21 znamená, co p iná-í. Dále vytvá í a navazuje partnerství s neziskovým sektorem, s ob any a dal-ími organizaci, které v daném území p sobí. Koordinátor je zodpov dný za posilování partnerství mezi jednotlivými zainteresovanými subjekty v procesu aplikace MA 21. V neposlední ad koordinátor p ipravuje osv tové akce, kampan , kulaté stoly, diskusní fóra apod. Koordinátor ve své práci asto naráší na adu p ekáfek a problém finan ního i organiza ního charakteru, které se objevují ve v-ech lokalitách aplikujících MA 21 (Petrovová, Ka-par, 2006, 8).

Politická podpora a zájmy a preference jednotlivých p edstavitel územních samospráv se promítají i do oblastí aktivit, které budou v rámci dané lokality podporovány. V rámci implementace princip udržitelného rozvoje za pomoci místní Agendy 21 probíhá celá ada celosv toových projekt v oblasti zdravotní pé e, sociálního za len ní, energetiky, vzd lávání, bezpe nosti apod. Obce, m sta a kraje, která aplikují MA 21 do praxe, se mohou do t chto projekt zapojit a záleží na politickém rozhodnutí, na kterou oblast se v rámci svých priorit zam í. Nap . m sto Litom ice se ve svých projektech orientuje významn na udržitelnou energii. V tomto smyslu se zapojilo do kampan mezinárodní kampan Display, která se zam uje na energetickou náro nost ve ejných budov. Cílem projektu je zji-t ní a zve ej ování energetické náro nosti ve ejných budov v daném m st . V Litom icích se nyní m fleme setkat s ozna enými budovami, které nás informují o jejich energetické náro nosti.

Mezi dal-í významné projekty, které souvisejí s místní Agendou 21 a udržitelným rozvojem, do kterých se m sto Litom ice zapojilo a které považuje za významné z hlediska kvality flivota obyvatel, pat í projekt Sun Flower i Awere&Fair neboli v Fair Trade, kdy m sta informují o rozvojové pomoci a podpo e a zárove podporují my-lenku a produkty Fair Trade. M sto Litom ice aktivn podporuje my-lenku a produkty Fair Trade, nebo každoro n po ádá vzd lávací akce, festival, na kterém jsou prezentovány my-lenky a produkty Fair Trade. Díky této snaze bylo m sto ocen no titulem Fair Trade. Tímto titulem se m fle v R honosit celkem 6 m st mezi, která pat í nap . Mladá Boleslav, Vsetín, eský Krumlov, Hodonín a Volyn (Fairtrade R, 2013).

V rámci procesu implementace MA 21 mají být navazována partnerství mezi ve ejným, podnikatelským i neziskovým sektorem tak, aby se jednotliví partne i pravideln zapojovali do d ní v

dané lokalit v rámci informa n -vzd lávacích kampaní a zároveň se aktivn podíleli na vytvá ení a spolurozhodování o strategických plánech a projektech. Úsp -nost t chto partnerství je ovlivn na intenzitou a kvalitou komunikace. Zku -enosti ukazují, fle komunikace a komunika ní strategie jsou oblastí, která p i implementaci MA 21 nejsou asto dostate n rozvinuté. P edev-ím ob ané nejsou asto dostate n informováni o možnostech zapojení se do správy v cí ve ejných v kontextu MA 21, nap . do diskuzí, kulatých stol apod. Praktický p íklad komunikace lze p edstavit na m st Litom ice. M sto Litom ice pat í mezi jednu z nejlep-ích municipalit v rámci místní Agendy 21 a hned od za átku implementace místní Agendy 21 se m sto Litom ice aktivn snaží pracovat a komunikovat se svými ob any, partnery, zástupci ze soukromého sektoru. Toto m sto pravideln n kolikrát ro n po ádá kulaté stoly na aktuální témata, které trápí m sto (nap . doprava, parkování na sídli-tích, atd.). Nejv t-í diskusní akce ve m st Litom ice je setkání v-ech obyvatel na diskusním fóru tzv. š10Pö, kde se každý ob an m fle vyjád it k nejv t-ím problém m m sta, které ho trápí. Výsledkem této akce je stanovení nejv t-ích problém m sta z pohledu obyvatelstva, které je následn ov eno v anket mezi ob any. M sto Litom ice se snaží aktivn problémy ob an e-it a aktivn p istupuje ke vzniklým problém m v rámci místní Agendy 21. I p esto ob ané asto nev dí, fle se mohou zú astnit kulatých stol , diskuzí, osv tových kampaní i informa n -vzd lávacích akcí, základní princip MA 21 tak není asto napln n. V tomto smyslu by bylo vhodné doplnit institucionální podporu implementace MA 21 i o metodiku a vzd lávání v oblasti komunikace. Bylo by vhodné, aby jednotliví koordináto i pro-í odborným -kolením zam eným na m kké dovednosti, v etn komunikace.

Záv r

Aplikace metodiky MA 21 je dlouhodobým procesem, jehož úsp -nost závisí na ad faktor . Vedle politické podpory a zájmu jednotlivých místních aktér se na pozitivních dopadech aplikace MA 21 podílí i institucionální podpora ze strany státu a mezinárodních organizací. P estofle územní samosprávy mají významnou autonomii a kompetence k realizaci MA 21, ukazuje se, fle finan ní, metodická i organiza ní podpora státu je d ležitým faktorem p i realizaci projekt místního partnerství. Stávající podpora je do ur ité míry dostate ná, v t-í medializace projektu MA 21 i informa ní a metodická podpora by v-ak mohly p ísp t k rozvoji uplat ování této metodiky v praxi.

Literatura

- [1] Cenia. *Databáze Místní agendy 21*. [online]. [cit. 2014-4-3]. Dostupné z: <<http://ma21.cenia.cz/Datab% c3% a1zeMA21prohl% c3% ad% c5% been% c3% ad/Statistiky/z% c3% a1kladn% c3% adstatistikyMA21/tabid/759/language/cs-CZ/Default.aspx>>.
- [2] Fairtrade R, (2013). Litom ice, držitel statusu Fairtradové m sto. In *Fairtradová m sta* [online]. [Cit. 2014-4-3]. Dostupné z: <http://www.fairtradovamesta.cz/kde_jsou_fer/mesta>
- [3] KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ Z., (2014). *Partnerství v rozvoji obcí, m st a region* . Praha: Auditorium. ISBN 978-80-87284-44-5.
- [4] MAIER K., (2012). *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4198-7.
- [5] Ministerstvo pro místní rozvoj R. *Koncepce podpory místní Agendy 21 v R do roku 2020 a ak ní plán pro období 2012 ó 2013*. [online]. [cit. 2014-4-3]. Dostupné z: <<http://www.mmr.cz/getmedia/93d9e2b3-c631-4a12-9aba-6982f3c07490/Koncepce-MA21.pdf>>
- [6] Ministerstvo životního prostředí, (2014). *Udržitelný rozvoj*. [online]. [cit. 2014-4-3]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj>.
- [7] Ministertvo životního prostředí, (2003). *Metodika pro místní agendy 21 v eské republice ó strategie, postupy a technické uplatn ní MA 21 na místní a regionální úrovni* R. Praha: Ministerstvo životního prostředí. ISBN 80-7212-505-2.
- [8] PETROVÁ, M., KAŤPAR, J., (2006). *Místní agenda 21, informace, postupy a kritéria*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. ISBN 80-7212-435-8.
- [9] RITSCHELOVÁ I. a kol., (2006). *Politika životního prostředí (vybrané kapitoly)*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyn . ISBN 80-7044-779-6.